

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

54. Vtrum Duellatores oblato & acceptato duello, incidant in
excommunicationem, si pugna postea non sit sequuta? Ex p. 5. tract. 14.
& Misc. 2. res. 102.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Disfringe enslem, tecum enim pugnare volo. Sed non gravabor hic apponere casum, de quo olim interrogatus fui. Quidam offensus ab N. illum provocavit ad duellum, certo in loco, &c. non tamen habebat animum pugnandi, & certò sciebat pugnam non sequituram, amici enim utriusque hoc impedissent, sed hoc efficiebat ad satisfaciendum honori læso. Respondi tunc supradictum non incurrisse in excommunicationem; & ita docet in strictiori casu Filliuc. tom. 1. tract. 1. §. cap. 5. num. 113. nempe etiam si venirent in locum designatum, sed amici utriusque istos confectos recipere in se, dummodo prius duellantes de hoc securi essent, & animum pugnandi non haberent. Sed ad alia transeamus.

RESOL. LIV.

Virum duellatores, oblato, & acceptato duello incidant in excommunicationem, si pugna postea non sit secuta? Ex part. 5. tract. 14. & Misc. 2. Resol. 102.

§. 1. Frequentissimus est casus, & ad illum affirmativè respondet Filliucius tom. 2. tract. 29. cap. 8. num. 170. usque ad num. 176. ubi conatur ex multis rationibus hanc sententiam firmare, & ita ait esse praxim sacræ Penitentiariæ, & stylum Curiae Romanæ. Vide Bonacinum de censuris, disp. 2. quest. 6. punct. 1. num. 41. ubi tenet prædictos incurere penas Bullæ Gregorij XIII. Vide etiam Peregrinum tract. de duello, §. 4. num. 4. & 7. in fine, & §. 41. per totam, cum Luca Florono tractat. de duello, cap. 1. §. 1. num. 3. & cap. 3. §. 1. num. 14.

2. His tamen non obstantibus Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disp. 170. sect. 21. §. 190. firmat duellatores non incurere penas Bullæ Gregorij XIII. oblato duello, & acceptato, si pugna non committatur. Et hoc etiam esse verum in terminis Bullæ Clementis VIII. probat postea in §. 196. ubi sic ait. De ipsis duellatoribus oritur gravior controversia, ut non ipsi contrahant has penas duello oblato, & acceptato, quamvis pugna non fuerit commissa. Et respondeo pugna non commissa re ipsa, & de facto, duellatores minime esse excommunicatos, quia Gregorius XIII. eos non comprehendit nisi pugna secuta. Sed Clemens VIII. in hac re nihil innovat: ergo. Minorem jam probo de provocato, ait enim §. 1. ex condito ad generale certamen descēdat, aut ad illud provocet. Itaque provocatus præstringitur lege, si descendat: descendere autem plus est, quam accipere duellum, est enim perinde apud Latinos in arenam descendere, ac pugnare: provocare enim in arenam, est provocare ad pugnam, accipitur enim locus pro actione in eo exercenda. Unde gladiatores appellabatur Arenarii, quia pugnabant in circo arena conspersa. Cum igitur Pontifex agens de provocato requirat descensum in arenam, in sensu dicto est accipiendus in lege penali, neque alibi iterum agit de provocato, pugna non sequitur. Secundò probatur in provocatore, nullibi enim conjungitur duellatori provocanti excommunicatio, pugna non sequitur. Imò quoties duellatorum meminit Clemens, ait, Duellum ex composito ineuntes, ut constat ex §. 7. ubi ipse addit excommunicationem de novo. Ex quo §. explicanda est tota Bulla, ob quod quando §. 5. dixit ad singulare certamen descendat, aut ad illud provocet, intelligitur juxta §. 7. ubi suam de novo adjicit censuram, nempe provocet existens in arena, iniēnsque certamen; pugnantes enim tam provocatorem, quam provocatum excommunicat, ad quod usus est illa distinctio inter defendentem, & provocantem, id est inter pro-

vocatorem, & provocatorem, neque enim provocatio passiva aliquem excusat ab excommunicatione, quamvis aliquam excusationem videtur habere, quam non habet provocator. Denique quando passiva infligitur propter delictum, non contrahitur delictum non consummato, nisi exprimat a Legislatore, qui enim imperat homicidium, irregularis est, si homicidium sequatur, non secus: sed excommunicatio hæc determinatur propter monomachiam, & in ipsis monomachis non explicatur ejus vis, monomachia etiam non secuta: ergo non contrahitur excommunicatio, nisi monomachia secuta. Ita Hurtadus ubi supra, qui per alios (§. 5. subseq. usque ad 201. respondet ad omnia argumenta Filliucij, & aliorum, & ad stylum Curiae dicit, quod facit legem, quando habet aut formale, aut virtuale præceptum Pontificis, non verò quando illud non habet. De præcepto autem in hoc casu nihil nobis constat, nec verò est insuetum iudicibus pauca negotia respicere. Ergo, &c. Verum an supradicta sententia sit probabilis, aliis judicandam relinquo, mihi enim magnam vim affert, et si vera esset praxis sacræ Penitentiariæ, & stylus Curiae Romanæ.

RESOL. LV.

An in aliquo casu vir Nobilis possit sine peccato acceptare duellum? Ex p. 5. tract. 14. & Misc. 2. Resol. 99.

§. 1. Casum excogitavit, qui facile potest evenire in praxim, doctus Hurt. de Mend. in 2. 2. tom. 2. disp. 170. sect. 13. §. 106. ubi sic ait: Pone hominem nobilem ab alio provocari ad duellum, qui si illud recuset, non censetur illud recusasse propter legem Dei, sed propter timiditatem, quia non bene audit de observatione legis, quia se facile projicit in alia peccata, vel certè alia ex causa censetur timidus, & ab aliis despicietur, apud quos semper erit inglorius, ex quo non levia damna & incommoda sequerentur. Est igitur, quæstio, utrum in hoc casu possit provocatus exire in locum conditum, non cum absoluta voluntate pugnandi, sed cum conditionata, si à provocatore prius petatur injustè: Provocati autem absoluta voluntas est tueri opinionem viri fortis & depellere infamiam timiditatis, quæ objecta per se sunt honesta & necessaria viro nobili ad degendam vitam decore inter suos, præcipue militi, qui ab exercitu censetur esse gallina, & non vir; media autem, quæ elegit ad hunc finem, sunt indifferentia ad bonum & malum; nempe; egredi in agrum, & in eo inambulare, quæ media honestantur ab eo fine. Hæc absolute vult provocatus. Pugnare autem non vult, sed si ab alio petatur injustè, vult sub ea conditione se inculpate tueri armis, si alia ratione commodè non possit. In hac occasione videtur provocatus minime peccare, neque acceptare duellum, quia acceptatio duelli est voluntas deliberata, seu absoluta, quæ iste homo caret. Item omnia, quæ vult absolute, sunt licita ex se, finis item amatur licite, quia nihil mali eligitur, neque ex parte finis, neque ex parte mediorum, quia hæc sunt egressus in agrum, & in illo inambulare: quæ autem amantur conditionate, sunt etiam honesta, amat enim sub conditione defensionem inculpata per eadem aggressoris injuri, quando fit medium unicuique ad propulsandam violentiam injustam. Solùm potest esse difficultas, quia provocatus videtur esse provocatori causa ruinæ, quia cum provocatum viderit in agro, illum aggredietur injustè, quod non faceret provocato non comparente. Respondeo me non esse causam per se illius ruinæ, quæ per se oritur à sola malitia provocantis. Provocatus enim

Sup. hoc in
Ref. seq. & in
alio §. ejus
not. 2.

D non